

KULTURA PRZEWORSKA W OKRESIE WPŁYWÓW RZYMSKICH

Czasy od I. do IV/V w. n.e. zostały nazwane przez archeologów okresem wpływów rzymskich. Jego początek wyznacza ustabilizowanie się granicy cesarstwa rzymskiego na linii Renu i Dunaju. Za koniec przyjmuje się najczęściej rok 375 n.e., w którym rozpoczyna się czas wielkich wędrówek ludów, zainicjowany uderzeniem Hunów lub rok 378 n.e., kiedy to Rzymianie przegrali bitwę pod Adrianopolem, przy czym tradycje okresu rzymskiego na niektórych terenach sięgają jeszcze w głąb V w n.e. Okres wpływów rzymskich to czas, w którym Cesarstwo Rzymskie w znaczny sposób oddziaływało na tereny europejskiego Barbaricum, czyli obszary znajdujące się poza obrębem Imperium Rzymskiego i zamieszkiwane przez plemiona germańskie, zwane przez Rzymian Barbarzyńcami.

Na interesującym nas obszarze w omawianym czasie dominowała formacja zwana przez archeologów kulturą przeworską. Nazwa pochodzi od miejscowości Przeworsk, nieopodal której zlokalizowane było cmentarzysko opisane w 1909 r. przez badacza Karola Hadaczka. Obecnie przyjmuje się, że ludność wchodząca w skład kultury przeworskiej to związek różnych plemion barbarzyńskich (wschodniogermańskich) określanych przez starożytnych autorów (Strabon, Tacyt, Ptolemeusz, Kasjusz Dion) jako Lugiowie i Wandalowie. Prawdopodobnie owe formacje plemienne były dość luźne i zmieniały swój kształt w zależności od sytuacji politycznej.

Na terenie regionu bełchatowskiego, po zaniku struktur osadniczych z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, nastąpiło wyludnienie. Dopiero około połowy II w. n.e. napłynęła na te tereny ludność kultury przeworskiej. Magnesem przyciągającym osadników był najprawdopodobniej wapień i glina. Powstało wówczas duże centrum produkcji ceramiki toczonej na kole garncarskim. Na kilku osadach znaleziono także piece do wypału wapienia. Można przypuszczać, że ten rozkwit osadnictwa miał miejsce pod wpływem, przebiegającej nad Wartą, odnogi szlaku bursztynowego. Z okresu wpływów rzymskich pochodzą leżące na ziemi wieluńskiej stanowiska archeologiczne w Strobinie, Walkowie i Bębnowie, świadczące o intensywnym rozwoju osadnictwa na tym terenie.

Z okresu rzymskiego pochodzą dwa przebadane cmentarzyska z rejonu Bełchatowa – w Kurowie i Piaskach. Cmentarzysko w Piaskach wyróżniało się wielkością i bogatym wyposażeniem.

Oprócz cmentarzysk, na omawianym obszarze, odkryto również osady, między innymi w Chabielicach, Czyżowie, Grabku, Kamieniu, Kurowie i Młynkach.

Około V w. n.e. ludność kultury przeworskiej postanowiła opuścić tereny wokół Bełchatowa.

Wymarsz był dokładnie zorganizowany, co potwierdza fakt, że zabrano z sobą wszystkie przedmioty i pozostawiono tylko zniszczone fragmenty naczyń i bardzo małą ilość przedmiotów codziennego użytku. Przez kolejne kilkadziesiąt lat rejon Bełchatowa nie był trwale zamieszkiwany.

Serdecznie zapraszamy do Muzeum Regionalnego w Bełchatowie na wystawę prezentującą kulturę plemion barbarzyńskich Polski środkowej w I-V w. n.e. Głównym celem autorów wystawy będzie przedstawienie ludności zamieszkującej tereny Kotliny Szczercowskiej i ich sąsiadów z rejonu Wyżyny Wieluńskiej. Podstawą do rekonstrukcji są wyniki prowadzonych w tym regionie przez wiele lat badań archeologicznych.

Na prezentowanej w naszym muzeum wystawie będzie można zobaczyć zabytki archeologiczne m.in. ze zbiorów Muzeum Ziemi Wieluńskiej, Muzeum Regionalnego w Brzezinach, Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim, rekonstrukcje fragmentu budynku mieszkalnego, pieca wapienniczego i garncarskiego, grobu wojownika oraz ubioru z pierwszych wieków naszej ery. Ekspozycja zostanie wzbogacona o tablice z opisami dziejów plemion barbarzyńskich, odkryć archeologicznych z regionu bełchatowskiego, fotografie grup rekonstrukcyjnych oraz o makiety poglądowe i repliki dawnych

urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym.
Planowany termin wystawy: 12 maja – 5 lipca 2017 r.

Opracowanie tekstu: Anetta Jedynak-Stępnik
Muzeum Regionalne w Bełchatowie